

Dnr Ju2025/01907
Justitiedepartementet

YTTRANDE ÖVER SKÄRPTA VILLKOR FÖR ANHÖRIGINVANDRING (SOU 2025:95)

SAMMANFATTNING

Civil Rights Defenders har ombetts lämna synpunkter på ovan rubricerat betänkande.

- Civil Rights Defenders avstyrker förslaget om särskilda regler för olika personkategorier.
- Civil Rights Defenders avstyrker förslaget om att införa ett krav på en väntetid om två år. För det fall att förslaget ändå genomförs förespråkar Civil Rights Defenders att tiden som ansökningspersonen väntar på beslut ska räknas in.
- Civil Rights Defenders avstyrker förslaget om att göra reglerna i 5 kap. utlänningslagen fakultativa i situationer som inte omfattas av EU-rätten.
- Civil Rights Defenders avstyrker förslaget om ett krav på att förhållandet ska ha etablerats i hemlandet. För det fall att förslaget ändå genomförs tillstyrker vi undantaget men föreslår att undantaget ska utformas som att förhållandet "inte varit möjligt", "inte kunnat ske" eller "inte varit realistiskt".
- Civil Rights Defenders avstyrker förslaget om att ta bort möjligheten till uppehållstillstånd på grund av svenskt ursprung eller vistelse.
- Civil Rights Defenders avstyrker förslaget om att begränsa undantagen från försörjningskravet.
- Civil Rights Defenders avstyrker förslaget om att införa ett försörjningskrav i förlängningsärenden. För det fall att förslaget ändå genomförs tillstyrker vi att samtliga familjemedlemmars bidrag till hushållets inkomst ska beaktas. Vi föreslår även en borte tidsgräns.
- Civil Rights Defenders avstyrker förslaget om att ta bort möjligheten till uppehållstillstånd på grund av särskild anknytning.
- Civil Rights Defenders tillstyrker förslaget att slopa kravet på att barnet ska vara ogift för att kunna vara anhörigperson.
- Civil Rights Defenders tillstyrker förslaget om möjlighet att bevilja uppehållstillstånd för nära anhöriga utanför kärnfamiljen.
- Civil Rights Defenders delar utredningens bedömning att möjligheten till DNA-analys fortsatt ska vara frivillig.
- Civil Rights Defenders efterfrågar övergångsbestämmelser.

ALLMÄNNA SYNPUNKTER

Civil Rights Defenders har granskat utredningens förslag och bakomliggande resonemang utifrån Sveriges internationella åtaganden att respektera och garantera mänskliga fri- och rättigheter. Vi har valt att fokusera på de lagförslag som vi bedömer som särskilt problematiska ur ett rättssäkerhetsperspektiv och som riskerar att påverka de mänskliga rättigheterna negativt. Detta ska inte tolkas som att vi tillstyrker övriga delar av förslaget.

Vi är oroade över den snabba reformtakten inom migrationsrätten. I ljuset av den kommande EU-pakten saknas skäl att ändra reglerna nu, särskilt som utformningen fortfarande är oklar. Att samtidigt försvåra regelverket riskerar att leda till bristfälliga konsekvensanalyser.¹ Vidare är det under all kritik att regeringen under pressträffen den 6 oktober meddelar att de avser att gå vidare med förslagen redan innan remisstiden är slut.² Detta förfarande underminerar den svenska lagstiftningstraditionen och riskerar att skapa undermålig lagstiftningskvalitet.

Vi finner det anmärkningsvärt att det uttryckliga syftet med utredningen är att åstadkomma en restriktiv reglering. Detta begränsar möjligheten att genomföra en objektiv och heltäckande analys av vilka åtgärder som vore mest ändamålsenliga utifrån ett bredare perspektiv. Vi vill särskilt understryka att EU:s familjeåterföreningsdirektiv 2003/86/EG har som syfte att säkerställa rätten till familjeliv för tredjelandsmedborgare, och att direktivet i artikel 3.5 uttryckligen tillåter medlemsstater att införa mer förmånliga regler än de som anges i direktivet. Att använda direktivet som ett tak för att motivera inskränkningar strider mot direktivets anda och syfte. Civil Rights Defenders erinrar särskilt om att familjeåterförening kan få en positiv inverkan på integrationen.³

Vi saknar en djupgående konsekvensanalys av hur förslagen påverkar enskildas fri- och rättigheter. Rätten till familjeliv enligt artikel 8 Europakonventionen och artikel 7 EU-stadgan kan endast inskränkas om det har gjorts en rimlig avvägning.⁴ Inskränkningen får inte heller ske på ett diskriminerande sätt, enligt artikel 14 Europakonventionen. Europadomstolen godtog visserligen en tillfällig inskränkning under den exceptionella asylsituationen 2015, men dagens situation är inte exceptionell och gäller en permanent lagändring, vilket kräver en ny proportionalitetsbedömning.⁵

Särskilt bekymmersamt är att utredningen inte tillräckligt belyser hur olika grupper kan komma att drabbas hårdare än andra. I sammanhanget vill vi särskilt belysa att kvinnor och personer med funktionsnedsättning kan ha svårare att uppfylla försörjningskravet.⁶ Även om undantag medges ser vi en risk för att det i praktiken kommer att läggas ett alltför stort ansvar på rättstillämparen. Eftersom kvinnor och barn i högre grad ansöker om uppehållstillstånd som anhängiga riskerar dessa grupper att påverkas särskilt negativt av de förslagna skärpningarna.⁷

¹ Se bland annat Civil Rights Defenders [Yttrande över promemorian Kompletterande förslag till betänkandet Skärpta och tydligare krav på vandel för uppehållstillstånd \(SOU 2025:33\)](#), 12 november 2025, s. 2.

² [Ny lönenivå för arbetskraftsinvandring och skärpta krav för anhängiginvandring - Regeringen.se](#).

³ Prop. 2018/19:128, s. 42.

⁴ *M.A mot Danmark* [GC], nr. 6697/18, den 9 juli 2021.

⁵ *M.T. m.fl. mot Sverige*, nr. 22105/18, den 20 oktober 2022, §§ 68–71, § 84, § 111. Se även Institutet för mänskliga rättigheters [Remiss av utkast till lagrådsremiss Vissa skärpta villkor för anhängiginvandring och begränsade möjligheter till uppehållstillstånd av humanitära skäl](#), 31 mars 2023, s. 5–6.

⁶ Röda Korset, *När lagen skiljer oss åt – Vittnesmål från människor som nekas familjeåterförening på grund av försörjningskravet*, 2025, s. 20–22; Strik, T., de Hart, B. och Nissen, E., *Family Reunification: a Barrier or Facilitator of Integration? A Comparative Study*, 2013, s. 92.

⁷ Röda Korset, 2025, s. 22–24.

NÄRMARE OM UTREDNINGENS FÖRSLAG

6.2.1 En mer situationsanpassad reglering om anhöriginvandring

- Civil Rights Defenders avstyrker förslaget om särskilda regler för olika personkategorier.

Utredningens bedömning att tillämpa generösare regler för svenska medborgare och personer som omfattas av EU-rätten kan ifrågasättas ur ett rättssäkerhetsperspektiv. En ordning som gör större åtskillnad mellan olika personer riskerar att bli svåröverskådlig för enskilda och för rättstillämpningen vilket bidrar till en fragmentisering av migrationsrätten.⁸ Civil Rights Defenders menar till skillnad från utredningen att detta kommer skapa en förvirring kring när EU-domstolens praxis är vägledande eller inte. Svensk praxis har tidigare behandlat frågor som rör familjeåterförening och uppehållstillstånd för flyktingar och alternativt skyddsbehövande gemensamt. En tydligare åtskillnad gör det oklart om dessa avgöranden fortfarande ger vägledning. I praktiken är det även otydligt var gränsen går mellan alternativt skyddsbehövande och personer som har rätt till skydd enligt 12 kap. 18 § utlänningslagen.

När det görs åtskillnad mellan olika former av skyddsstatus får själva statusen en ökad rättslig betydelse. Detta medför att kraven på en korrekt och rättssäker statusbedömning måste skärpas, eftersom felaktiga bedömningar riskerar att leda till oproportionerliga konsekvenser för den enskilde. En intern kvalitetsuppföljning av Migrationsverket visade att en betydande andel statusbedömningar under 2016 och 2017 innehöll fel, brister eller otillräcklig motivering.⁹ Enligt Statskontorets granskning 2024 finns fortfarande tydliga tecken på att enhetligheten brister.¹⁰

6.2.5 En väntetid ska som huvudregel gälla vid anhöriginvandring när anknytningspersonen har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd

- Civil Rights Defenders avstyrker förslaget om att införa ett krav på en väntetid om två år.
- För det fall att förslaget ändå genomförs förespråkar Civil Rights Defenders att tiden som ansökningspersonen väntar på beslut ska räknas in.

Det följer av artikel 8 i familjeåterföreningsdirektivet att syftet med ett införande av en väntetid ska vara att nå integreringsnivå och att en väntetid endast får tillämpas med beaktande av proportionalitetsprincipen. Vidare följer att väntetiden bör hållas så kort som möjligt och maximalt två år. För alternativt skyddsbehövande har Europadomstolen i målet *M.A mot Danmark* uttalat att tre års väntetid utgör en kränkning av rätten till familjeliv i artikel 8 Europakonventionen.¹¹ Domstolen har särskilt poängterat vikten av att alltid beakta barnets bästa.¹²

Civil Rights Defenders oroas över de negativa konsekvenserna för såväl enskilda som samhället som en väntetid om två år skulle innebära. De långa handläggningstiderna innebär redan en väntetid i praktiken.¹³ Som utredningen identifierat riskerar införandet av en väntetid att få negativa konsekvenser för integrationen. För enskilda innebär en väntetid en stor

⁸ Prop. 2005/06:72, s. 28; Strik, de Hart och Nissen, s. 108.

⁹ Röda Korset, *Humanitära konsekvenser av den tillfälliga utlänningslagen*, 2018, s. 32–33.

¹⁰ Statskontoret, *Många är små – Migrationsverkets styrning och uppföljning av den rättsliga kvaliteten i asylprocessen*.

¹¹ *M.A mot Danmark*.

¹² *Jeunesse mot Nederländerna* [GC], nr. 12738/10, den 3 oktober 2014, §§ 118–122; *El Ghatet mot Schweiz*, nr. 56971/10, den 8 november 2016, § 46.

¹³ SOU 2025:95 *Skärpta villkor för anhöriginvandring*, s. 167.

emotionell och psykisk belastning på grund av ovissheten. Det finns även risk för sämre etablering på arbetsmarknaden och lägre löner.¹⁴ Dessutom har principen om barnets bästa inte beaktats tillräckligt för barn som inte är ensamkommande. En två-årig väntetid kan innebära en stor förlust av anknytning, identitet och stabilitet för ett barn.¹⁵ Civil Rights Defenders menar att dessa faktorer bör tillmätas större vikt. Av samtliga anförda omständigheter följer att det inte kan anses proportionerligt att införa en väntetid om två år.

Civil Rights Defenders välkomnar visserligen förslaget om undantag vid särskilda skäl. Europadomstolen har upprepade gånger poängterat vikten av flexibilitet och en bedömning av de enskilda omständigheterna.¹⁶ När väntetider inte är absoluta utan ska vägas mot individuella omständigheter, skapas dock en reglering som i praktiken blir svår att förutse och tillämpa enhetligt. Det innebär att varje ärende kräver en individuell proportionalitetsbedömning, vilket i sin tur riskerar att leda till förlängda handläggningstider hos Migrationsverket och högre kostnader i en redan pressad situation. Som utredningen konstaterat medför försörjningskravet i praktiken redan en viss väntetid.¹⁷ Det kan mot denna bakgrund ifrågasättas om det är ändamålsenligt att införa en väntetid. Vi delar utredningens bedömning om införande av ett undantag för ensamkommande barn men efterfrågar en tydlig hänvisning i författningsförslaget.¹⁸

För det fall en väntetid ändå införs förespråkar Civil Rights Defenders en kortare väntetid än två år, eftersom den bör vara så kort som möjligt enligt artikel 8 i familjeåterföreningsdirektivet. Vi efterfrågar en analys och avvägning av vilken väntetid som är motiverad.

Utredningen föreslår att tiden som ansökningspersonen väntar på beslut *får* räknas in i väntetiden. Mot bakgrund av Migrationsverkets långa handläggningstider menar Civil Rights Defenders att tiden som ansökningspersonen väntar på beslut *ska* räknas i samtliga fall. En sådan ordning är mer ändamålsenlig ur ett rättssäkerhetsperspektiv då det garanterar likabehandling och större förutsebarhet.¹⁹ Det bör även påpekas att de långa handläggningstiderna inte är något som kan eller ska läggas enskilda till last.

7.2.1 Reglerna om uppehållstillstånd på grund av anknytning i situationer som inte omfattas av EU-rätten ska ges en i sin helhet fakultativ utformning

- Civil Rights Defenders avstyrker förslaget om att göra reglerna i 5 kap. utlänningslagen fakultativa i situationer som inte omfattas av EU-rätten.

Det är oklart hur förslaget om att göra reglerna för anhöriginvandring för subsidiärt skyddsbehövande förhåller sig till EU-rätten. Utredningen hänvisar till prop. 2009/10:31, där den tidigare svenska fakultativa ordningen ansågs förenlig med det numera upphävda skyddsgrundsdirektivet 2004/83/EG. Detta direktiv omfattade inte familjemedlemmar till personer med subsidiärt skydd. Sedan dess har regelverket förändrats. Av artikel 24.3 i det omarbetade skyddsgrundsdirektivet 2011/95/EU framgår uttryckligen att medlemsstater är skyldiga att bevilja uppehållstillstånd även till familjemedlemmar, såvida inte tvingande skäl rörande nationell säkerhet eller allmän ordning föreligger. Utredningen har inte presenterat

¹⁴ SOU 2025:95 *Skärpta villkor för anhöriginvandring*, s. 164.

¹⁵ Barnrättskommitténs allmänna kommentar nr 14 (2013), CRC/C/GC/14, p.93; UNICEF, *The formative years UNICEF's work on measuring early childhood development*, 2019, s. 2.

¹⁶ *M.A mot Danmark*, §§ 138–139, 163.

¹⁷ SOU 2025:95, s. 164.

¹⁸ SOU 2025:95, s. 170.

¹⁹ Se även MIG 2007:28 och MIG 2008:17.

några sådana tvingande skäl. Även artikel 23 i skyddsgrundsförordningen 2024/1347, som kommer att ersätta det omarbetade skyddsgrundsdirektivet, stadgar en rätt till uppehållstillstånd för subsidiärt skyddsbehövandes anhöriga. Den proposition som utredningen hänvisar till är därför inte längre relevant varför Civil Rights Defenders efterfrågar en mer djupgående analys av lagförslagets förenlighet med EU-rätten.²⁰

Vad gäller personkategorier och situationer som inte omfattas av EU-direktiven finns visserligen inget bindande krav, men rätten till familjeliv skyddas av artikel 8 i Europakonventionen och artikel 7 i EU-stadgan. Även om utredningen anger att syftet inte är att begränsa rätten till anhöriginvandring på ett övergripande plan, menar Civil Rights Defenders att det finns en överhängande risk för att en fakultativ utformning i praktiken urholkar de mänskliga rättigheterna. Fakultativa regler minskar förutsebarheten och riskerar att öppna för godtycke inom rättstillämpningen. Det finns en risk för att förtroendet för svenska myndigheter skadas. Enskilda som Röda Korset kommit i kontakt med vittnar om stressen som skapas av ovissheten.²¹

Enligt Civil Rights Defenders är det problematiskt att utredningen nöjer sig med att konstatera att förslaget är proportionerligt enbart på grundval av att det syftar till att anpassa svensk rätt till EU:s miniminivå. En sådan bedömning saknar en analys av mindre ingripande lösningar. Proportionalitetsprincipen kräver en konkret och transparent avvägning mellan det allmänna intresset och den enskildes rättigheter. En sådan avvägning har inte gjorts i detta fall.

7.2.3 Kravet på att ett barn ska vara ogift för att beviljas uppehållstillstånd på grund av anknytning till en förälder tas bort

- Civil Rights Defenders tillstyrker förslaget att slopa kravet på att barnet ska vara ogift för att kunna vara anhörigperson.

Som utredningen konstaterar är Sverige skyldigt enligt EU-rätten att ta bort kravet på att barnet ska vara ogift för att kunna vara anknytningsperson.²² Civil Rights Defenders finner att det ligger i linje med EU-rätten att även ta bort kravet på att barnet ska vara ogift för att kunna vara anhörig. En sådan ändring visar tydligare den svenska inställningen att inte erkänna barnäktenskap och överensstämmar med artikel 24.3 Barnkonventionen om att avskaffa skadliga sedvänjor.²³ Vi noterar dock att förslaget skiljer sig från de uttalanden som görs i *Ds 2025:30* varför vi efterfrågar ett förtydligande.²⁴

7.2.4 Mer begränsade möjligheter att bevilja uppehållstillstånd för en blivande make eller sambo till en person som vistas i Sverige med uppehållstillstånd

- Civil Rights Defenders avstyrker förslaget om ett krav på att förhållandet ska ha etablerats i hemlandet.

²⁰ Se även Mål C-614/22: Begäran om förhandsavgörande framställd av Conseil d'État (Belgien) den 24 september 2022.

²¹ Röda Korset, 2025, s. 21; Röda Korset, 2018, s. 40–41.

²² EU-domstolens dom den 17 november 2022 i mål C-230/21.

²³ FN:s kommitté för barnets rättigheter har uttalat att barnäktenskap är en sådan traditionell sedvänja som är skadlig för barns hälsa. Se FN:s kommitté för barnets rättigheters *allmänna kommentar nr 4 om ungdomars hälsa och utveckling inom ramen för konventionen om barnets rättigheter*, 2003, punkt 20.

²⁴ Ds 2025:30, s. 434.

- För det fall att förslaget ändå genomförs tillstyrker vi undantaget men föreslår att undantaget ska utformas som att förhållandet "inte varit möjligt", "inte kunnat ske" eller "inte varit realistiskt".

Utredningen undantar svenska, nordiska medborgare och personer med permanent uppehålls rätt med hänvisning till risken för förhastade äktenskap. Civil Rights Defenders menar att risken för förhastade äktenskap inte är avhängig etnicitet eller kultur. Denna olikbehandling grundar sig uteslutande på anknytningspersonens ursprung vilket kan utgöra otillåten diskriminering i strid med artikel 14 Europakonventionen.²⁵ I sammanhanget bör påpekas att olikbehandling kan vara diskriminerande även om syftet inte är att diskriminera. Det avgörande är inte intentionen bakom en handling, utan dess faktiska konsekvenser.²⁶ I detta avseende brister utredningen i sin motivering då inga godtagbara skäl presenteras för denna särbehandling.

För det fall att det införs ett krav på att förhållandet ska ha etablerats i hemlandet tillstyrker Civil Rights Defenders ett undantag för personer som inte levt tillsammans på grund av att förhållandet inte accepterats. Enligt utredningen ska det handla om fall där relationen inte varit socialt accepterad i samhället, men det måste inte ha varit absolut omöjligt i strikt mening. För att säkerställa att lagstiftningen omfattar samtliga relevanta situationer föreslår Civil Rights Defenders en alternativ formulering till det föreslagna rekvisitet att samlevnad ska ha varit "omöjlig". I stället föreslås uttryck som "inte varit möjligt", "inte kunnat ske" eller "inte varit realistiskt". För att undantaget ska få reell betydelse bör kravet inte ställas för högt.

7.2.5 Regleringen om uppehållstillstånd för nära anhöriga utanför kärnfamiljen ska finnas kvar och anpassas för att även kunna tillämpas i förlängningssituationer

- Civil Rights Defenders tillstyrker förslaget om möjlighet att bevilja uppehållstillstånd för nära anhöriga utanför kärnfamiljen.

Utredningen lyfter att Europadomstolen har uttalat att det kan föreligga en rätt till familjeliv även mellan unga vuxna och deras föräldrar.²⁷ I situationer som rör unga vuxna som tidigare beviljats uppehållstillstånd på grund av anknytning som barn men som vid förlängningstillfället fyllt 18 år har det saknats en tydlig reglering gällande rätt till uppehållstillstånd.²⁸ Civil Rights Defenders delar utredningens bedömning att regleringen bör anpassas för att tydligt även gälla i dessa förlängningssituationer. En sådan ordning är mer förenlig med Europadomstolens praxis.²⁹ Vi noterar dock att även detta förslag skiljer sig från de uttalanden som görs i *Ds 2025:30* varför vi efterfrågar ett förtydligande.³⁰ Samtidigt ser vi en risk för att låsningseffekter kan skapas om det uppfattas som att det enda sättet att få uppehållstillstånd är att bibehålla anknytningen genom att stanna hemma och uppfylla försörjningskravet.

²⁵ Se *Hode och Abdi mot Förenade Kungariket*, nr 22341/09, den 6 november 2012, § 55.

²⁶ Se exempelvis *Biao mot Danmark*, nr. 38590/10, den 25 maj 2016, §103; *D.H. m.fl. mot Tjeckien* [GC], nr. 57325/00, den 13 november 2007, § 184.

²⁷ SOU 2025:95, s. 94–95.

²⁸ SOU 2025:95, s. 198–202.

²⁹ *Maslov mot Österrike* [GC], nr. 1638/03, 23 juni 2008, § 62; *Savran mot Danmark*, nr. 57467/15, den 7 december 2021, §§ 174–178.; *Bousarra mot Frankrike*, nr. 25672/07, den 23 september 2010, § 38.

³⁰ *Ds 2025:30*, s. 434.

7.2.7 Den särskilda regleringen som ger möjlighet att ge uppehållstillstånd till utlänningar som har svenskt ursprung eller som under lång tid har vistats i Sverige med uppehållstillstånd tas bort

- Civil Rights Defenders avstyrker förslaget om att ta bort möjligheten till uppehållstillstånd på grund av svenskt ursprung eller vistelse.

Civil Rights Defenders ifrågasätter förslagets förenlighet med artikel 8 Europakonventionen. Enligt Europadomstolen är varaktigheten av vistelsen i medlemsstaten en sådan faktor som bör beaktas och som kan tala till enskildes fördel.³¹ Personer med svenskt ursprung eller som har bott länge i Sverige har ofta starka band till landet såsom familj, språk, utbildning, arbete och sociala nätverk.³² Ur integreringssynpunkt blir det dessutom kontraproduktivt att neka dessa personer uppehållstillstånd då det riskerar att försvaga incitamentet att etablera sig i Sverige.

Vi menar till skillnad från utredningen att det faktum att endast ett fåtal personer har beviljats uppehållstillstånd enligt 5 kap. 3 a § 5 punkten utlänningslagen inte medför att regleringen är obehövlig. Tvärtom kan den utgöra en nödvändig säkerhetsventil. Att göra avsteg från en långvarig och fast praxis kräver en tydlig och välgrundad motivering. En sådan motivering saknas i utredningen.

8.7.2 Undantagen från försörjningskravet ska begränsas

- Civil Rights Defenders avstyrker förslaget om att begränsa undantagen från försörjningskravet.

Civil Rights Defenders förespråkar att det även fortsättningsvis för att tillämpa försörjningskravet ska krävas att *familjen* har en särskild anknytning till ett land utanför EU. Att en enskild familjemedlems anknytning till ett tredje land ska kunna medföra att hela familjen nekas undantag från försörjningskravet är oproportionerligt. Det innebär att övriga familjemedlemmars individuella situation och brist på anknytning till det aktuella landet inte beaktas.

Civil Rights Defenders förespråkar att den nuvarande lydelsen i 5 kap. 3 f § utlänningslagen fortsatt ska medge undantag vid *särskilda skäl* även för blivande make eller sambo. Det följer av EU-rätten och Europadomstolens praxis att det krävs en flexibilitet och individuell bedömning i varje enskilt fall. En inkomst som understiger referensbeloppet ska inte per automatik leda till avslag.³³ Det är därför av vikt att säkerhetsventilen finns kvar utan att ställa oproportionerliga krav. Civil Rights Defenders menar dessutom att en tillämpning av olika försörjningskrav kan strida mot artikel 8 i förening med artikel 14 Europakonventionen.

8.7.3 Försörjningskravet ska gälla även vid en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd

- Civil Rights Defenders avstyrker förslaget om att införa ett försörjningskrav i förlängningsärenden.
- För det fall att förslaget ändå genomförs tillstyrker vi att samtliga familjemedlemmars bidrag till hushållets inkomst ska beaktas. Vi föreslår även en borte tidsgräns.

³¹ *Tuquabo-Tekle m.fl. mot Nederländerna*, nr. 60665/00, den 1 december 2005, §47; *Butt mot Norge*, nr. 47017/09, den 4 december 2012, §§ 76, 87.

³² Europarådet, *Guide on Article 8 of the European Convention on Human Rights. Right to respect for private and family life, home and correspondence*, 2025, s. 114.

³³ EU-domstolens dom den 4 mars 2010 i mål C-578/08; *B.F. m.fl. mot Schweiz*, nr 13258/18, den 4 juli 2023.

Civil Rights Defenders menar att det är orimligt att en anknytningsperson som redan har uppfyllt försörjningskravet ska riskera att en familjemedlem senare fråntas sin rätt till uppehållstillstånd.³⁴ Den i utredningen beskrivna påfrestning, stress och oro som ett försörjningskrav i förlängningsärenden innebär för familjer kan inte nog understrykas.³⁵ Enligt kommissionären för mänskliga rättigheter leder försörjningskravet inte till ökad integrering utan kan tvärtom få motsatt effekt.³⁶ Det saknas således stöd för att försörjningskravet får en positiv effekt ur integrationssynpunkt.³⁷ Den bakomliggande orsaken till att försörjningskravet inte längre är uppfyllt kan vara bortom enskildas påverkansförmåga. En anknytningsperson som förlorar sitt arbete riskerar att drabbas av dubbla negativa konsekvenser. Dels genom att stå utan försörjning, dels genom att förlora sin familj. Detta innebär att en redan utsatt situation förvärras ytterligare, vilket framstår som oproportionerligt. Enligt oss innebär förslaget att enskilda åläggs ett alltför stort ansvar att självmant lyfta sådana i utredningen nämnda orsaker som gör att försörjningskravet inte längre är uppfyllt.³⁸

Vidare anser Civil Rights Defenders att förslaget riskerar att öka beroendet av arbetsgivaren. Som utredningen korrekt konstaterat kan försörjningskravet innebära ett verkligt hinder för personer som önskar vidareutbilda sig.³⁹ Det följer av skäl 42 i det omarbetade skyddsgrundsdirektivet att stater bör vidta åtgärder för att undanröja ekonomiska hinder som hindrar arbetsmarknadsrelaterade utbildningsmöjligheter och fortbildning.

Fusk och otillbörligt utnyttjande av systemet bör givetvis beivras. Civil Rights Defenders ser däremot en risk att införande av ett försörjningskrav i förlängningsärenden i stället kan skapa incitament för handel med anställningsavtal, skenanställningar, skuggkontrakt och återbetalning av avtalad lön. Utan försörjningskrav finns inget behov av att skapa skenanställningar. Förslaget riskerar därför att bli kontraproduktivt. Civil Rights Defenders erinrar om att den nuvarande regleringen i 7 kap 1 § utlänningslagen redan tillåter återkallande av uppehållstillstånd på grund av oriktiga uppgifter eller förtigande om omständigheter som varit av betydelse för att få tillståndet. Vi noterar även att förslaget skapar en tyngre arbetsbörda för Migrationsverket, vilket kan påverka handläggningstider.

För det fall ett försörjningskrav uppställs i förlängningsärenden finner vi det lämpligt att samtliga familjemedlemmar inkomster beaktas. Vi noterar att artikel 16.1 a familjeåterföreningsdirektivet kräver att samtliga familjemedlemmars inkomster beaktas vid ett eventuellt försörjningskrav i förlängningsärenden som rör flyktingar. Det underlättar därför för rättstillämparen om samma regler gäller för samtliga personer som söker uppehållstillstånd.

Civil Rights Defenders delar inte utredningens bedömning att en borte gräns för försörjningskravet är obehövlig. För att öka förutsebarheten för enskilda och minska den stress som ett försörjningskrav medför förespråkar vi att en tidsgräns införs.

³⁴ Prop. 2009/10:77 *Försörjningskrav vid anhörginvandring*, s. 27. Se även Civil Rights Defenders *Yttrande över En långsiktig hållbar migrationspolitik (SOU 2020:54)*, 7 december 2020, s. 9.

³⁵ SOU 2025:95, s. 247.

³⁶ Europarådet, *Realising the right to family reunification of refugees in Europe*, 2017, s. 33. Se även Strik, de Hart och Nissen, s. 56.

³⁷ Jmf. SOU 2025:95, s. 246–247.

³⁸ SOU 2025:95, s. 251.

³⁹ SOU 2025:95, s. 247. Se även Strik, de Hart och Nissen, s. 94.

10.3.1 Det ska inte längre vara möjligt att bevilja fortsatt uppehållstillstånd när en anknytningsgrundande relation har upphört på den grunden att utlänningsen har särskild anknytning till Sverige

- Civil Rights Defenders avstyrker förslaget om att ta bort möjligheten till uppehållstillstånd på grund av särskild anknytning, av samma skäl som redogjorts för i avsnitt 7.2.7.

11.5 Regleringen om DNA-analys ska förtydligas på så sätt att det tydliggörs vilka krav som ska ställas på annan bevisning för att sådan analys ska anses obehövlig

- Civil Rights Defenders delar utredningens bedömning att möjligheten till DNA-analys fortsatt ska vara frivillig.

Vi delar utredningens överväganden och vi vill understryka att det är av yttersta vikt att regleringen fortsätter vara grundad på frivillighet. Beviskravet för släktskap bör inte utformas så att det i praktiken innebär ett obligatoriskt krav på DNA-analys. Detta för att inte hamna i strid med 2 kap 6 § regeringsformen, artikel 8 Europakonventionen eller artikel 4.5 i det omarbetade skyddsgrundsdirektivet.

13.2 Övergångsbestämmelser

- Civil Rights Defenders efterfrågar övergångsbestämmelser.

Grundläggande rättsprinciper såsom legalitet, förutsebarhet och berättigade förväntningar måste värnas, liksom likhetsprincipen i 1 kap. 9 § regeringsformen. Att tillämpa olika regler på samtidigt inledda ärenden enbart på grund av varierande handläggningstid strider mot likhetsprincipen. Civil Rights Defenders ser även allvarigt på att enskilda genom överklagande kan försämra sin situation, vilket strider mot förbudet mot *reformatio in pejus* och vars förenlighet med 29 § förvaltningsprocesslagen kan ifrågasättas. I kombination med förslagen om en begränsad tillgång till offentliga biträden kan avsaknaden av övergångsbestämmelser få avsevärda negativa konsekvenser för enskilda.⁴⁰

Remissvaret har beretts av Linnea Broman.

Stockholm som ovan,

John Stauffer
Chefsjurist

⁴⁰ SOU 2025:31, s. 125–155.